

شنبه ۱۰ آذر ۱۴۰۳ ● شماره ۸۶۸

irannewspaper ● irannewsppaper

اولین نشست هیأت ایرانی با نمایندگان فرانسه، آلمان و انگلیس روز گذشته در ژنو برگزار شد

توافق برای تداوم گفت‌وگو گام اول ایران و اروپا

مجدید تخت روانچی را راهی ژنو کند، ترجیح داد با موضع متفاوتی که درباره دکتربین هسته‌ای ایران گرفت، شروع متفاوتی برای نشست ژنو رقم بزند. او هشدار داد اگر غرب به تهدید درباره بازگرداندن همه تحریم‌های سازمان ملل ادامه دهد، احتمالاً راویکرد هسته‌ای در داخل ایران به سمت ساخت سلاح هسته‌ای تغییر خواهد کرد. اشاره عراقی ناظر بر زرمزه‌های جدی اروپایی‌ها درباره سازگار موسوم به «اسنپ بک» بود که در هفته‌های اخیر، سایه آن بر سر مناسبات ایران و غرب سنگینی می‌کرد. اینچنین بود که عراقی با گفتن اینکه «تغییر احتمالی در مسیر صلح‌آمیز صنعت هسته‌ای ایران تابعی از حسن نیت متقابل غرب خواهد بود» سعی کرد ضرورت اجتناب این کشورها از لجاجت و مواجهه سیاسی با

سیاست خارجی

مدت‌ها پس از رابطه پرفراز و فرود ایران و اروپا برای حل و فصل موضوعات اختلافی در زمین مذاکراتص هسته‌ای که از مناقشات برآمده از جنگ اوکراین هم تأثیر گرفت و این روند را در سرآشایی قرار داد، هیأت‌های دیپلماتیک ایران و سه کشور اروپایی فرانسه، آلمان و انگلیس در ژنو گرد هم آمدند، درحالی که ایران سعی کرده بود اروپایی‌ها را متوجه این واقعیت کند که عدم حل مسائل چگونه این رابطه را مستعد بحران‌های جدی‌تر می‌سازد. سیدعباس عراقی وزیر خارجه دو روز پیش از آنکه هیأت مذاکره‌کننده ایران به ریاست

ایران در روند مذاکرات آتی را نشان دهد؛ این‌که این رابطه به رغم همکاری سازنده تهران با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی متناکراً قطعنامه شورای حکام در مخاطره تبدیل شدن به یک رابطه فرسایشی قرار دارد؛ اینکه مواضع صریح ایران مبنی بر عدم سمت و سوی همکاری نظامی‌اش با روسیه در جنگ اوکراین همچنان از سوی اروپایی‌ها نادیده گرفته می‌شود، ایجاب می‌کند برای جلوگیری از تعمیق بحران به مذاکرات دور جدید نگاه غیرسیاسی شود. نگاه‌ی که به شرط عبور از گزاره‌های ثابت همچون تهدید یا حربه تحریم یک معادله برد-برد قابل دفاع خواهد بود و در میان گذاشتن ابعاد مختلف موضوعات مورد مناقشه به جای تبدیل مسأله به ابزار فشار می‌تواند این رابطه را با یک اصلاح بنیادین

به سمت و سوی کاهش تنش و ترمیم و تقویت رابطه ایران و غرب به پیش براند.

رضایت متقابل از گفت‌وگوهای صریح

با چنین مقدمه‌ای بود که «انریکه مورا» مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا که پنجشنبه گذشته و یک روز پیش از مذاکرات جمعی ایران و تروئیکای اروپایی، رایزنی‌های مفصل و دوجانبه‌ای را با تخت روانچی از سر گذرانده بود، به محورهای مورد تبادل نظر اشاره کرد و با ابراز رضایت از این مذاکرات گفت که دو طرف پیرامون مباحث ادعایی همکاری نظامی تهران و مسکو درجنگ اوکراین و یافتن راهکار دیپلماتیک برای پرونده هسته‌ای و تنش‌های منطقه گفت‌وگو کرده‌اند. به نظر می‌رسید فضای مثبت بر گفت‌وگوهای دوجانبه پنجشنبه به نشست جمعه میان هیأت‌های ایران و تروئیکای اروپایی تسری پیدا کرد تا کاظم غریب‌آبادی، معاون حقوقی وزارت خارجه و عضو هیأت ایرانی در پایان آن از تصمیم جمعی به تداوم این گفت‌وگوها بگوید. او در پیامی در شبکه اجتماعی «ایکس» با اشاره به اینکه در گفت‌وگوی هیأت ایرانی با مدیران سیاسی فرانسه، آلمان و انگلیس، آخرین تحولات دوجانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی، بویژه مباحث هسته‌ای و رفع تحریم، مورد بحث و ارزیابی قرار گرفت، تصریح کرد: «ما قطعانه به پیگیری منافع مردم خود متعهد هستیم و ترجیح ما مسیر گفت‌وگو و تعامل است.» هم‌زمان با رد و بسدل این نشانه‌ها یک مقام اروپایی در گفت‌وگو با رویترز هدف نشست ژنو را یافتن زمینه مشترک میان دو طرف خواند و تصریح کرد: «با پرسش‌فروش کنیم، واشنگتن می‌تواند در مرحله بعدی به آن بپیوندد.» یک مقام دیگر اروپایی هم افزود: «هدف اصلی این است که توافق بر سرریک جدول زمانی تقویمی و چهارچوبی برای آغاز مذاکرات حسن‌نیت صورت گیرد تا تعهد روشنی از سوی ایرانی‌ها برای آغاز گفت‌وگو درباره چیزی مشخص قبل از آمدن ترامپ وجود داشته باشد.»

چرخش سانتریفیوژهای بیشتر

همزمان با آغاز گفت‌وگوی ایران و سه کشور اروپایی عضو برجام، آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در گزارشی تأیید کرد که ایران تصمیم خود برای اقدام کلافی جوانبه به قطعنامه اخیر شورای حکام را با نصب هزاران سانتریفیوژ جدید به اجرا گذاشته است. پیش‌تر به‌روز کمالوندی، سخنگوی سازمان انرژی اتمی به «ایران» گفته بود که اقدامات واکنشی ایران در هر دو سایت

سیاسی

«فردو» و «نطنز» به جریان خواهد افتاد و گازدهی به ۲۳ زنجیره سانتریفیوژهای پیشرفته IR4، IR2m و IR6 را شامل خواهد شد. به گفته او، این اقدام می‌تواند ظرفیت غنی‌سازی و تحقیق و توسعه صنعتی را به شکل قابل ملاحظه‌ای افزایش دهد. این تصمیمی بود که با آنچه عراقی در انتقاد از بدعهدی غرب نسبت به حسن نیت برجامی ایران مطرح کرد، بی‌ارتباط نبود. چه امروز سطح بحران میان تهران و پایتخت‌های غربی تا اندازه‌ای بالا رفته که بسیاری هیچ‌گاه به اندازه امروز شکل‌گیری چنین فضای مثبتی بر تنش‌ها را احساس نکرده و نسبت به ضرورت فعال کردن کانال‌های دیپلماسی جهت تعیین تکلیف پرونده هسته‌ای و همچنین سامان دادن به سناریوهای امنیتی تازه شکل گرفته احساس تکلیف نکرده بودند؛ پیشامدهایی که در مناسبات سه سال اخیر ایران و غرب در پی تحولات مهمی همچون جنگ خونین «اوکراین»، جنگ «غزه» و ملاحظات ادعایی غرب در زمین حقوق بشر بتدریج شکل گرفته و بر محاسبات جاری غرب نسبت به ایران سایه افکنده است. اینها رویدادهایی است که درعین‌اینکه تهدیداتی جدی را برای ایران پیش‌کشیده اما از منظر قراردادن آن در جایگاه یک بازیگر مهم در مجموعه نگرانی‌های امنیتی اروپا امکان‌هایی را هم برای بده بستن در زمین بازی‌های سیاسی بویژه مذاکرات هسته‌ای فراهم کرده است. با این پیشینه به نظر می‌رسد برلین، پاریس و لندن سعی دارند به تفاهمات اولیه‌ای که با هیأت ایرانی در نشست اخیر مجمع عمومی سازمان ملل دست یافتند، مبنای حل و فصل اختلافات در ژنو قرار داده و آن را به مقدمه‌ای برای بستن پرونده هسته‌ای و رفع تحریم‌ها تبدیل نمایند. تردیدی وجود ندارد بررنگ کردن گزاره‌های ادعایی غرب همچون فعال کردن سازکار «اسنپ بک» کار را برای هدایت مذاکرات جاری به سمت و سوی نتیجه دشوار خواهد کرد و امکان مینا قرار گرفتن میدان برجام برای چانه‌زنی‌های جدید را از سرمان خواهد برد. بویژه آنکه از زمان آغاز به کار دولت جدید در امریکا در ژانویه ۲۰۲۵ تا انقضای قطعنامه ۲۳۳۱ و منضم به برجام در اکتبر ۲۰۲۵ تنها کمتر از ۱۰ ماه برای رسیدن به یک توافق جدید فرصت باقی است. این‌درحالی است که با آشکار شدن خواسته همه طرف‌ها مبنی بر به‌روز کردن متن برجام، دستیابی به تقاهم جدیدی که در آن همچنان بندهای غروب به نفع ایران منقشی شود، حائز اهمیت است.

گزارش

مریم سالاری

روزنامه نگار

علی اکبر صالحی، در پاسخ به «ایران» درباره جنتال‌سازی دوباره پیرامون راکتور هسته‌ای اراک مطرح کرد

چرا روی واقعیت بتن می‌ریزند؟

«حق و حقیقت را شاید بتوان برای مدتی پنهان کرد ولی در نهایت رخ نشان خواهد داد.» این سخن علی اکبر صالحی، رئیس پیشین سازمان انرژی اتمی ایران است که پاسخ خود به پرسش روزنامه «ایران» از او پیرامون تکرارگویی‌ها درباره راکتور آب سنگین اراک را با آن آغاز کرد.

صالحی که سال‌ها استمرار حضورش در مناصب مهم در سه دولت با دیدگاه‌های متفاوت و گاه متضاد از اعتماد نظام به این شخصیت و مواضع غیرجانحی او حمایت دارد، از قضاوت‌کنندگان می‌خواهد که نگاه سیاسی‌شان به سیاست خارجی و داخلی و منافع ملی را براساس عقل و تدبیر انصاف قرار دهند؛ با این حال فارغ از سیاست بدیدن اقدامات این چهره متعهد نظام که نهاد تحت مسئولیتش توانست با وجود مجموعه‌های برجام یکی از بزرگ‌ترین آورده‌ها را در صنعت هسته‌ای داشته باشد؛ برای مثال غنی‌سازی ۲۰ درصدی و ۶۰ درصد معرفی و نمونه‌سازی چندین نسل سانتریفیوژهای پیشرفته تا IR9 با توان غنی‌سازی حدود ۴۰ برابر نسل اول، برای برخی منتقدان چندان آسان نیست؛ منتقدانی که فارغ از توجه به تعهداتی که ایران ذیل برجام پذیرفته بود، از افرادی فرمان‌صдор اجرای این توافق، بر یک گزاره تکراری اصرار ورزیدند که ایران بالاچار چاله‌های سازه هسته‌ای راکتور آب سنگین اراک را با بتن پر کرده و عملاً راه توسعه و نمربخشی این مرکز هسته‌ای را با بن‌بست مواجه ساخته است. این در حالی است که عکس‌های مجعول شماری از جریان‌های اپوزیسیون هم ضمیمه این ادعا می‌شد تا اندک امکانی برای تردیدافکنی نسبت به آن باقی نمانده باشد. اما روزی که قرار بود طراحی و راه‌اندازی راکتور آب سنگین اراک رسماً متوقف و حیات و ممات آن به ناظران فنی توافق هسته‌ای سپرده شود، صالحی در مقام رئیس سازمان وقت انرژی اتمی چندان روی خوشی به آنها نشان نداد و دست روی دست گذاشت. او با آینده‌نگری حین مذاکره درخصوص برجام توانست با تصمیمی هوشمندانه برای لوله‌های کالاندریای تعبیه شده در راکتور اراک که به حکم برجام مسدود می‌شد، جایگزین‌هایی خارج از تعهدات برجامی تهیه و تدارک ببیند که بعدها دلیل اعتراض پر سررودامپ محافل غربی ضد ایرانی و این گفته دونالد ترامپ که «دربرجام بر سر امریکا کلاه گذاشته شد» قرار گرفت. صالحی در توضیحات جدید خود درباره ابتکار عمل پنهانی اما راهگشایش‌بخش «ایران» می‌گوید: «با تحقق برجام مقرر شده بود داخل لوله‌های کالاندریای راکتورآب سنگین اراک مسدود شود. بنابراین ما براساس طراحی جدید می‌بایست از چاله راکتور اراک کالاندریای قدیمی را که مخزن قرار گرفتن سوخت است، خارج کنیم تا کالاندریای جدید را قرار دهیم.»

او در ادامه از تصمیم پنهانش برای تهیه ابزار مشابه برای مخزن سوخت راکتور اراک می‌گوید و می‌افزاید: «من آن زمان لوله‌های مشابه را برای مخزن سوخت راکتور اراک خریداری کردم و این درحالی بود که فقط یک نفر در کشور در قامت بالاترین مقام ارشد نظام درباره این اقدام اطلاع داشت ولی آن زمان این مطلب را اعلام نکردیم چون می‌دانستیم که طرف مقابل بدعهدی می‌کند و حضرت آقا هم فرموده بودند مراقب بدعهدی آنها باشید.»

او دلیل انجام این اقدام را چاره‌اندیشی برای بازگشت زودهنگام به فعالیت‌های اولیه هسته‌ای در صورت بدعهدی غرب می‌داند و می‌افزاید: «این کار را انجام دادیم که اگر قرار شد زمانی برگردیم، کار سریع انجام شود. ما لوله‌های مخزن سوخت راکتور را که بیرون آورده بودیم با بتن پر کردیم ولی مشابه آن لوله‌ها را الان داریم و براحتی قابل جایگزینی است.» گفته‌های رئیس پیشین سازمان انرژی اتمی در واکنش به منتقدان داخلی درباره راکتور اراک پیش‌تر هم مطرح شده بود اما گوش شنوایی پیدا نکرده بود. چه خرجه ظهور علنی و رسانه‌ای برخی که می‌گویند از رهاورد وارونه‌سازی واقعیات و گاه دروغ‌پردازی، بدبینی و بی‌اعتمادی را ترویج کنند، امکانی برای شنیدن حق و حقیقت نمی‌گذارد؛ اینکه پاسخ زودهنگام امروز تهران به ماجراجویی‌های غرب در آغاز عملیات بدون مرز غنی‌سازی اورانیوم تا مرز ۶۰ درصد و راه‌اندازی مجموعه قابل‌توجهی از سانتریفیوژهای جدید و پیشرفته که به نمایش سکه دو روی دلواپسی کارنامه‌روشن و پرافتخار گذشته می‌شود، مرسوم تلاش‌هایی است که دست‌اندرکاران وقت کشور از خود به منصف ظهور رساندند اما همچنان در معرض انتقادات کسانی با نیت پنهان قرار می‌گیرد که می‌خواهند با ضرب باید امیدوار بود در جریان بررسی لایحه اصلاح قانون در کمیسیون اجتماعی مورد بحث و فحص قرار گیرند. هرچند امید به اینکه چنین استدلال‌های حقوقی و قانونی در موضعگیری‌های سیاسی کارانه بعضی نمایندگان اثر داشته باشد چندان رجا و اثقی نیست.

عکس: YTC

ادعای مخالفانش اساس نادرستی دارد. ماجرای یک تعارض حقوقی در میانه حاشیه‌پردازی‌های بی‌پایان مخالفان ظریف و هنگامی که انتصاب او حتی از سوی محمدباقر قالیباف رئیس مجلس مغایر قانون معرفی شد؛ انتشار یک دیدگاه حقوقی جالب توجه بود. موضع رحمت‌الله بیگدلی فعال سیاسی اصلاح‌طلب و نماینده ادوار مجلس که از اساس مخالف بودن این انتصاب با قانون را با اتکا به ماده ۹۸۹ قانون مدنی به چالش کشید و با این موضع که «اعلام غیرقانونی بودن اقدام رئیس‌جمهور در انتصاب ظریف بدون صلاحیت دیوان عدالت اداری است و اظهارنظر نمایندگان مجلس در این باره فاقد اعتبار قانونی است»، بند الف ماده ۹۸۹ قانون نحوه انتصاب اشخاص در مشاغل حساس» را مشمول یک تعارض جدی حقوقی دانست. بیگدلی در این باره نوشت که اشاره به «تابعیت مضاعف» در این بند بر خلاف تبصره آن که اشاره کرده «این بند نافذ [عمال] ماده ۹۸۹ قانون مدنی مصوب ۱۳۰۷/۲/۱۸ و اصلاحات بعدی آن و ماده ۹۸۹ قانون مدیریت خدمات کشوری نمی‌باشد» با ماده ۹۸۹ قانون مدنی در تعارض است. این فعال سیاسی در این باره تصریح کرد:

به نظر می‌رسید فضای مثبت بر گفت‌وگوهای دوجانبه پنجشنبه جمعه میان هیأت‌های ایران و اروپایی تسری پیدا کرد تا کاظم غریب‌آبادی، معاون حقوقی وزارت خارجه ایرانی در پایان آن از تصمیم جمعی به تداوم این گفت‌وگوها بگوید

«ایران» مبنای حقوقی موضعگیری‌ها علیه ظریف را بررسی می‌کند

مقابله با ظریف زیر پرچم قانون

حمله علیه ظریف متمرکز کرد و در این جدال ابایی از طرح ادعاهای نادرست و پیشنهادهای عجیب نداشت. بر همین اساس بود که جایی در خلال عصبانیتش از توییت مهدی فضاآلی عضو دفترنشر آثار رهبر انقلاب مبنی بر تأیید نقل قول از رهبری و موافقت ایشان با اصلاح قانون مورد بحث در مورد تابعیت قهری یاد کرد، آنجا که معتقد بود او «سخنگوی دفتر رهبری نیست» و فقط چون قالیباف توییت را تأیید کرده اصل ماجرا را می‌پذیرد، گفت: اساساً «تابعیت قهری» وجود ندارد. اظهارنظری که تنها از راه انکار وجود قوانین دیگر کشورها با بی‌اطلاعی از آن قوانین ممکن بود. حال آنکه در ۲۲ تیرماه در جلسه در ایالات متحده امریکا اعطای تابعیت بر اصل خاک بنا نهاده شده است و پاسخ کسانی که مدعی هستند «کسی به صرف تولد در خاک امریکا تابعیت این کشور را به صورت خودکار دریافت نمی‌کند» و حتماً ظریف خود برای فرزندانش شناسنامه امریکایی گرفته است، چیزی جز متمم ظریف

قانون اساسی امریکا نیست، متممی که در آن تصریح شده «هر انسانی به صرف تولد در خاک و تحت قلمرو قضایی ایالات متحده به صورت خودکار تابعیت امریکایی کسب می‌کند» و به ناگزیر فرزندان ظریف که در سال‌های دانشجویی او فعالیتش به عنوان کارمند محلی نمایندگی ایران در سازمان ملل (سال‌های ۱۳۶۳ و ۱۳۶۷) به دنیا آمده‌اند، شامل شده است. این واقعیتی بود که دست‌کم قاسم روانبخش نماینده عضو جبهه پایداری که سابقه زندگی در امریکا را هم داشته باید می‌دانست، اما او هم در این باره این‌گونه ادعا کرد که تابعیت فرزندان ظریف «اصلاً قهری نبوده» و «چه‌های ظریف مجبور نبودند در آنجا شناسنامه بگیرند.» اظهارنظری بدون اعتنا به این حقیقت که قانون اساسی ایالات متحده «تولد در خاک امریکا» را شرط لازم و کافی برای دریافت تابعیت این کشور می‌داند. این فرآیند به‌طور خودکار و با صدور گواهی تولد انجام می‌گیرد و والدین در آن هیچ مداخله‌ای ندارند. علاوه بر آنکه در قوانین امریکا هیچ فرآیندی برای لغو این تابعیت قهری از سوی والدین پیش‌بینی نشده است. واقعیت این است که حتی با فرض ملزم کردن یک شهروند (از آنجا که فرد بالای ۱۸ سال

گزارش

مهاجره خوارزمی

روزنامه نگار

«قانون وحی منزل نیست!» این گزاره حتی درباره قانون اساسی به‌عنوان عالی‌ترین سند حقوقی نظام جمهوری اسلامی ایران بارها از سوی حقوقدانان و سیاستمداران در هنگامی که اصلی از اصول آن را نیازمند اصلاح دانسته‌اند، به‌کار رفته است. حالا اما خواست اصلاح یک قانون که بحث‌های حقوقی درباره آن از تعارضات متعددش از جمله با حقوق شهروندی و اصولی از قانون مدنی کشور حکایت می‌کند، نه فقط با دست‌انداز مواجه شده که مبنایی برای مجادلتی مستمر و سیاسی‌کاری ناموجه هم شده است. موضعگیری‌هایی زیر پرچم حمایت از «قانون» که گویا هدفی فراتر از جبهه‌گیری علیه محمدجواد ظریف معاون راهبردی رئیس‌جمهور را دنبال نمی‌کنند که اگر دغدغه قانون باشد؛ ماده ۴ قانون انتصابات اشخاص در مشاغل حساس قطعاً برتری ویژه‌ای بر ماده ۹۸۹ قانون مدنی «در مردود دانستن و گان لم یکن بودن تابعیت مضاعف اتباع ایران» نمی‌توانست داشته باشد.

در فقدان اهمیت داشتن همین نگاه حقوقی و قانونی است که مخالفان ظریف در روزهای گذشته به گونه‌ای مستمر اظهارات و شبهاتی را علیه او و پیرامون تابعیت مضاعف قهری فرزندانش مطرح کردند که نشان می‌داد ناظران در این صف‌آرایی سیاسی چندان نیازی به تطابق اظهارات‌شان با واقعیات و بدیهیات نمی‌بینند.

گام اول، انکار تابعیت قهری

اگرچه با رأی مخالف ۲۰۷ نماینده به فوریت لایحه اصلاح قانون انتصابات در جلسه علنی ۲۷آبان و افشا شدن ارسال پیامک‌های سازماندهی شده برای همراه می‌داد ناظران در این صف‌آرایی سیاسی علیه ظریف مشخص بود؛ با این حال در این مدت این حمید رسایی نماینده تهران و عضو کمیسیون فرهنگی بود که تمام فرصت حضورش بر کرسی نمایندگی را به